

ЦИЈЕНА:
За Црну Гору на годину 8 перпера, на по године 4 перпера.
За Аустро-Угарску Босну и Херцеговину на годину 12 перпера на по године 6 перпера.
За све остале земље годишње 20 франака у злату, на по године 10 франака у злату.
Претплата се прима само у годишњим и полугодишњим роковима.
Поједини број 20 пара за Црну Гору, — за Иностранство 25 пара.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ

Претплата се шаље непосредно Администрацији „Глас Црногорца“ на Цетиње, а коме је наручије г. Вељку Рамадановићу, к. и. агенту у Котор.
Донеси се шаљу Уредништву. Рукописи се не враћају.
Огласи се шаљу Администрацији и наплаћују се: за сваку ријеч или број од пет цифара из петит слова по 4 пара за први пут, а за сваки даљи пут по 2 пара, из виших слова сразмерно више. Највиши оглас наплаћује се 1 перпер. — Осим наприједименоване цијене од ријечи, наплаћује се по закону о таксама још по 50 пара за свако поједино оглашавање.

Власник: Државна Штампарија

Излази суботом

Одговорни уредник: М. Павловић

СЛУЖБЕНИ ДИО

МИ
НИКОЛА I

по милости Божјој
КРАЉ И ГОСПОДАР ЦРНЕ ГОРЕ

На приједлог Нашег Министра Војног, Предсједника Нашег Министарског Савјета, постављамо:

за шефа Наше Војничке Куће, са годишњом платом од 5.000 (пет хиљада) перпера, Генерал-ађутанта бригадира Митра Мартиновића, министра на расположењу.

Наш Министар Војни, Предсједник Нашег Министарског Савјета, нека изврши овај указ.

Цетиње, 4. маја 1913. год.

НИКОЛА с. р.

Министар Војни,
Предсједник Министарског Савјета,
Генерал-ађутант, бриг.-сердар
Јанко Вукотић с. р.

МИ
НИКОЛА I

по милости Божјој
КРАЉ И ГОСПОДАР ЦРНЕ ГОРЕ

На приједлог Предсједника Нашег Министарског Савјета, Нашег Министра Војног постављамо:

за члана Државног Савјета, са годишњом систематском платом од (5.000) пет хиљада перпера, Јована С. Пламенца, министра на расположењу.

Предсједник Нашег Министарског Савјета, Наш Министар Војни нека изврши овај указ.

Цетиње, 4. маја 1913. год.

НИКОЛА с. р.

Предсједник Министарског Савјета,
Министар Војни,
Генерал-ађутант, бригадир, сердар
Ј. Вукотић с. р.

МИ
НИКОЛА I

по милости Божјој
КРАЉ И ГОСПОДАР ЦРНЕ ГОРЕ

На приједлог Нашег Министра Правде, постављамо:

за члана Великог Суда са годишњом платом од 4000 перпера, Душана Вукотића, Нашег Министра Правде на расположењу.

Наш Министар Правде нека изврши овај указ.

Цетиње, 4. маја 1913.

НИКОЛА с. р.

Министар Правде,
Љуб. А. Бакић с. р.

МИ
НИКОЛА I

по милости Божјој
КРАЉ И ГОСПОДАР ЦРНЕ ГОРЕ

На приједлог Нашег Министра Правде, постављамо:

за предсједника Обласног Суда на Цетињу са годишњом платом од 3000 перпера, Михаила Пламенца, досадашњег предсједника обласног суда у Подгорици, по службеној потреби.

Наш Министар Правде нека изврши овај указ.

Цетиње, 4. маја 1913.

НИКОЛА с. р.

Министар Правде,
Љуб. А. Бакић с. р.

МИ
НИКОЛА I

по милости Божјој
КРАЉ И ГОСПОДАР ЦРНЕ ГОРЕ

На приједлог Нашег Министра Правде, постављамо:

за предсједника Обласног Суда у Подгорици са рангом великосудије и годиш-

њом платом од 4000 перпера, Др. Секулу Дрљевића, Нашег Министра Финансија и Грађевина на расположењу.

Наш Министар Правде нека изврши овај указ.

Цетиње, 4. маја 1913. г.

НИКОЛА с. р.

Министар Правде,
Љуб. А. Бакић с. р.

НЕСЛУЖБЕНИ ДИО

Дворске и дипломатске вијести

— Њено Царско Височанство Велика Књагиња Милица и Њихова Височанства Књаз Франц и Књагиња Ана Батемберг отпутовали су у четвртак изјутра у иностранство. Ради опроштаја скупили су се били у Краљевском Двору сви наши министри и великодостојници, а пред Двором је било много народа, који је на растанку узвишене путнике поздравео бурним клицањем. До аутомобила истратили су их Краљ, Нашљедник, Књаз Мирко и Књаз Петар.

— Г. Славо Рамадановић, начелник министарства иностраних дјела, отпутовао је јуче у иностранство на подуже одсуство ради лијечења.

Предаја Скадра Великим Силама

О предаји Скадра Великим Силама добили смо из Скадра овај телеграфски извјештај и доносимо га онако како нам је упућен:

У сриједу у 3¹/₂ часа по подне Скадар је предан Великим Силама, чија се војска искрцала са ратних лађа и у своје руке узела управу над градом. Међународна војска састављена је за сад од 1000 момана, међу којима се налази од Енглеске 300, Француско 200, Италије 200, Аустрије 200 и Њемачке 100 војника тако, да су подједнаким бројем заступљена оба табора европских Великих Сила, и силе Тројног Споразума, и силе Тројног Савеза. У први хах искрцало се у Скадру само 500 војника, којима је на челу енглески адмирал Бурнеј, командант међународне флоте, која је, по одлуци Великих Сила, вршила блокаду наших обала због упорства Црне Горе у питању Скадра.

На изласку Бојане из Језера, код царинарице, била је постројена једна чета наше војске, која је адмиралу Бурнеју одала војничке почести. Адмирала је поздравео командир г. Н. Пејановић, и пошто се с овим задржао краће вријеме у разговору, адмирал је пришао окупљеним страним консулима, које му је представио њихов доајен. Иза тога адмирал је кренуо пут вароши. На улицама је било сасвијем мало свијета. Неке латишке бацале су пут њега киту цвијећа, на што се г. адмирал није ни освргао. Ред је био свуда одличан, захваљујући заузимању наших трупа. Пред улазак у стан војног гувернера дочекао је адмирала г. бригадир Бећир са официрима наше посаде. Пошто се с адмиралом руковао и представио му своје официре, г. бригадир Бећир у име Црне Горе поздравно је команданта међународних трупа овим говором:

„Господине Адмирале,

Завидим срећи мојега претходника, јуначког браниоца Скадра Есад наше, који је оружјем у руци до потоњег часа могао да брани ову тврђаву, овај примјер достојан чуђења.

Слиједио бих му и ја, макар и против воље и жеља мојега Врховног Команданта, да је која усамљена војска покушала да нам

отме ово мјесто тако нам драго, за које смо везали историском прошлосту и побједоносним заузећем од стране наших трупа. Али моја је судбина сасвијем друкчија од Есад-пашине, јер понуштам, не оружјем у руци, већ под притиском уједињених Великих Сила.

Предајући вам управу ове вароши, налазим у овоме за мене жалосном тренутку једину утјеху, што Скадар предајем сину племенитог енглеског народа, вама, господине адмирале, пуно увјерења и наде, да ви никада нећете допустити, да велики број гробова наших јунака, погинулих на утврђеним положајима ове вароши, буде и од кога оскврнављен.

Г. адмирал Бурнеј захвалио је г. бригадиру Бећиру на поздраву и јасно је нагласио: нека буде увјерен да ће гробови црногорских јунака бити поштовани и да нико неће допустити да их оскврнави.

Адмирал Бурнеј и бригадир Бећир пошли су у стан војног гувернера, гдје су, последије подужега разговора, ово углавили:

1. Црногорски официри могу се слободно кретати кроз варош, у истој становати и носити оружје.

2. Црногорска радничка одјељења улазиће у варош без оружја, док се за то не би указала потреба.

3. Официри с једне и друге стране успоставиће полицијску службу.

4. Поштанску, телеграфску и царинску службу за сад вршиће црногорски чиновници.

5. Црногорска интенданца остаје у Скадру а исто тако и кари у артиљерским касарнама док се не дигне војни материјал.

6. Са црногорским официрима док су у Скадру остаће и потребан им број војника за послугу.

Адмирал је изјавио да г. бригадиру Бећиру стоји на расположењу за удовољење свијех његових тражења, у колико то само од њега буде зависило. Г. бригадир Бећир са своје стране изјавио је г. адмиралу да ће му, док буде у Скадру, бити при руци у свему, што би му олакшавало службу, а црногорске трупе, које се налазе у близини вароши, моћи ће искористити за помоћ ако би му иста била потребна.

Иза тога су се г. адмирал и наш војни гувернер г. бригадир Бећир најљубазније растали.

У очи доласка страних трупа чињене су по разним скадарским скривеним сокачињима агитације, којима је била сврха да се у потоњем тренутку учини пакост и нахуди угледу наше земље и њене војске. Али скадарско становништво постидијело је познате стране агитаторе, оставило их је на цједалу и показало је много мудрости, племенитости душе, а особито љубави према својим сопственим интересима. Оно је остало мирно, сачувао је своје достојанство, и подземна роњења, инспирисала са стране, разбила су се о биједни покушај уношења подметнутог пожара у базар, који је од огња ипак сачувао — ослободитељска црногорска војска.

КЊИЖЕВНОСТ, УМЈЕТНОСТ, ПРОСВЈЕТА

Ратни поход. Нова композиција, „Ратни поход“, посвећена „Народни Обрани“, pjesма од ратног свештеника Ст. Самарџића, композиција нашег омиленог ветерана музичког, г. Јосифа Маринковића, — изашла је ово дана из штампе у лијепом издању књижаре С. Б. Цвијановића, у Биограду. Композиција је рађена коректно и лијепо, онако како то код нас само може г. Јосиф Маринковић да учини. Има у њој нечега бетовенског, силног, класичног и заслужује пажњу шире публике. Удешена је за хор се пратњом клавира, али може врло лако и за клавир соло послужити. Не само свакој пјевачној дружини, него и сваком свирачу на клавиру нека је најтоплије

препоручена ова лијепа и патриотска композиција. — Цјена је само дин. 1-20.

Нови српски листови. У Великом Бечкереку је почео да излази лист „Бечкеречке Новине“. Излазиће једанпут недељно. Претплата је на годину 6 круна. Одговорни уредник Стеван Бркић. Заступаће аутономни програм радикалне странке. — У Сентомашу почео је да излази лист „Сентомашанин“. Излазиће недељно. Претплата 6 круна. Одговорни уредник је Ђока Радуловић. Не припада ниједној странци. Оба листа су локалног значаја.

Драматург Српског Народног Позоришта. За драматурга Српског Позоришта у Новом Саду постављен је проф. Милан Беговић, драматург бечког позоришта „Наје Винер Бине“, но он ће и даље остати драматург бечког позоришта, јер не само да има уговор на три године, него има и таквих успјеха, да не може напустити своје мјесто. Проф. Беговић бавиће се сваке године по четири мјесеца код Народног Позоришта, а долазиће и на сваку премијеру.

Словенски соколски слет у Љубљани. Љубљански „Словенски Народ“ пише, да је неисправна вијест градачке „Тагесност“ и других неких њемачких листова у погледу словенског соколског слета. Истина је до сад на ствари само ово: Словенска Соколска Свеза остаје код тога, да се III. словенски соколски слет одржи у Љубљани од 15. до 17. августа. — Предсједништво Словенске Соколске Свезе овлаштено је, да учини све кораке, да се забрана дигне и ријешење рекурза пожуре. — Ако до 15. маја не стигне повољно ријешење, сазваће се одбор Словенске Соколске Свезе у сједницу, да донесе даљу одлуку. Све је остало измишљено, што су њемачки листови јавили.

Освећено Косово. То су народне pjesме које је сјиевао Драгутин Ј. Илић и издао под горњим насловом у засебној књизи. У њој су опјевани догађаји из ослободилачке војне од Куманова до Јадрана. Књига износи десет штампаних табака а има 14 pjesама испјеваних у народном духу. Цијена је заједно с поштарином 1 круна. Ко поручи 10 примјерака има једанајесту књигу као рабат; преко 20 порученијех књига на више, рабат је 20%. Новац са адресом поручиоца ваља слати г. Драгутину Ј. Илићу књижевнику — Биоград. Књига се неће на вјеру никоме слати.

Руски језик на међународном конгресу. Питање заступања славенских језика на међународним конгресима било је актуелно већ давно, али није било тешко покренути га, јер су се заступници највећег словенског народа, рускога, мало за то интересовали.

И на словенским конгресима указивали су словенски представници народне неформалности појаве, да ли би за међусловенске додире као језик дипломатски имао бити проглашен руски језик, кад руски представници на међународним конгресима говоре западно европским језицима, на најпослије и њемачким. Пред међународни конгрес историјски, који је ових дана приређен у Лондону, ступио је професор киевског универзитета Н. М. Бубнов с предлогом, да би на међународном конгресу био допуштен поред досад уобичајена четири језика (француског, енглеског, талијанског и њемачког) од славенских језика бар руски језик. У Лондону је дјелимично било задовољено тој жељи, да је у одсјеку за црквену историју допустио предсједник Робинзон, да је чешком референту Кибалу на предавање о Хуситима одговорио професор јурјевског универзитета Словак Квачала руски.

† Др. Казимир Осташевски-Барањски. У Лавову је ту скоро умро угледни пољачки публициста др. Казимир Осташевски-Барањски. Од 1885 год. био је у уредништву „Беника Пољског“, и уживао је велик глас међу пољачким новинарима. Писао је и историјске расправе. Међу Пољацима је он бранио мисао зближења словенских народа у монархији. Био је и потпредсједник словенског новинарског савеза.

Св. Василије Острошки. — Расјасњење једнога питања из Светитељевог живота — Написао Е. Н. М. — Дубровник 1913. Штампа Српске Дубровачке Штампариие.

Још г. 1800 изашло је на свијет у Млецима дјело: *Illyricum Sacrum*, у коме се наводи, да је настојатељ манастира Тврдоша понио у Рим Папи писмо тадашњег епископа херцеговачког или црногорског (*Hertzegovina seu Montis Nigri*) Василија, којим се покорави Риму. А г. 1875 Југославенска академија у Загребу издала је: *Vetera Monumenta Slavorum Meridionalium historiam illustrantia* од Тајнера, гдје се објелодањује: 1., писмо Папе Александра VII Василију архиепископу херцеговачком; 2., писмо истога Папе сенату дубровачке републике, којим јој препоручује, да pazi архиепископа Василију; 3., писмо из манастира Тврдоша Митрополита Василија Папи Клименту X.

Ова писма први је од српских писаца споменуо Илирион Руварац у својој радњи: „О захумским епископима и херцеговачким митрополитима до г. 1766“, штампаној у Мостару 1910, али се није изјаснио, што је он мислио о тој преписци, премда би се дало закључити, да је он сматрао као ствар доказану, да су та писма несумњива.

Затим је Леонтије Нинковић у чланку „Споменици манастира Острога“ у „Дану“ споменуо ту преписку, као истиниту.

У истинитост те преписке не сумња ни др Владимир Ђоровић у својој радњи: „Херцеговачки манастир Тврдош“, штампаној из „Гласника земаљског Музеја у Босни и Херцеговини“.

Преосвештени писац потпуно вјерује да се оне исправе налазе у архиву пропаганде у Риму, али њихову истинитост побја доказима тако убједљивим, да их поништује као прости *фалсификате*, и ту видимо, како наука и знање крче пут свјетлости истине.

Први је Митрополит био у Требињу (Тврдошу) око 1592 Висарион, који је са тадашњим Патријархом Јованом радио о ослобођењу српскога народа од Турске, те су се ради тога обраћали појединим западним Владарима као и римским Папама, који су тада имали велики утицај у међународним питањима. За прве су били мјеродавни политички интереси а за друге интереси црквене. Владари не учинише ништа, али се тада отворише врата католичкој пропаганди. Не може се рећи, да Патријарх Јован није предвидио ту опасност, јер он пише са војском херцега Емануилу, којег је народ вољао био да прими за свога владоца, са велике народне скупштине у Морачком манастиру, да ће га сви радосно примити, али да прије мора учинити „један привилегиј сврх закона и православне вјере наше, с клетвом сврх четири евангелија и на часноме крсту, потписано твојом руком и такођер от твојих синова принципна, да буде увијек за велику вјеру; зашто у наше стране никако нећемо ни језуита ни никога другога, који би пук хришћански обраћао на закон римски, зашто потле би могло бити велика скандала међу нама“. Ово је преосвештени писац исписао из аутолиотографисаног текста браће Доцен у Торину, а и Руварац наводи ово писмо Патријархово из руског „Историческог Вјесника“ у својој радњи: „О пећским Патријарсима“, премда скраћено.

Али митрополит Висарион био је више политички него ли црквени човјек, а изложен утицају римокатолицизма у земљи, као што је православље било изложено у старој Зети. Висарион је био у тијесној вези са фратрима у циљу ослобођења од Турака. Тако је пропаганда била узела маха, али се не може казати, да ју је Висарион потпомагао, исто тако не може се доказати, да је противу ње што радио. Висарион је умро око 1602., али ни за вријеме његових првих наслједника пропаганда се није могла похвалити каквим већим успјехом.

Године 1639. постао је требињским митрополитом Василије, противу којег су фратри радили свима средствима, те је од њих много и претрпио. Најпослије успјеше, да године 1651. од њега отуђе неки дио православних Срба, који подигоше на митрополитску столицу неког калуђера Арсенија, за којег се не зна је ли био и од кога посвећен за јерарха. Једини, који је имао право на то, био је тадашњи пећски Патријарх Гаврило. А овај Патријарх није то учинио, као што ће се унапријед видјети. У то доба била је упражњена епархија никшићска, планска, колашинска и морачка са столицом у Оногшту. Ову епархију Патријарх Гаврило споји са требињском и преда је на управу митрополиту Василију, синђелијом од 29. новембра 1651. Овим је Патријарх жигосао онот Арсенија и стао на пут оној смутњи у Требињу. Василије је остао у Требињу све док се нијесу утишали они немири. А они лажни митрополит у почетку године 1654. уклонио се из Херцеговине и пошао у Русију, гдје је био заточен у Павловски манастир

и ту је убрзо и умро. Тако је Митрополит Василије могао мирно прећи на стално брављење у Оногшту, одакле је управљао својом црквом све до блажене смрти његове.

Ово свједочи да Василије није био у требињском манастиру године 1661., и дакле није могао никоме тада од туђа писати и слати своја писма, дакле не ни Папи Александру VII., на које му овај одговара; још мање је могао Василије да пише папи из тог манастира г. 1671. кад се зна, да је у априлу те године умро, и да је пошљедње године свога живота провео у Острогу као испосник. Зато се преосвештени писац не боји јавно исказати, да су оба она писма *фалсификата*. „Два игумна требињског манастира, ради простих материјалних интереса саставише она писма или сами, или што је много вјероватније, пуштише да их други, вјештији у таквим нечистим работама саставе, метнуше на та писма и име Митрополита Василија, и тада их понесоше, или послаше, као Василијева писма, у Рим. Ово ми отворено тврдимо на основу онога, што је до сада било овдје приведено, а што нам уједно расвјетљује, и како су то писма могла да постану“.

Прво писмо не постоји, него се зна да је постојало тек из одговора на њ Папе Александра VII од 25. априла 1661. Пошто је Митрополит Василије прешао у Оногшту, између многих калуђера у манастиру Тврдошу остало је и пристаха оног лажног митрополита Арсенија, који су били у вези с фратрима, и у томе је друштво оно писмо могло бити састављено. Али како је то било без знања Василијева, тако је требало постарати се, да Папин одговор не дође до рука Василијевих. Значајно је да у архиву дубровачке републике нема трага оном писму, што је у исто доба послао Папа сенату дубровачкоме; откуд се рађа претпоставка, да је онај игуман ради својих рачуна то писмо затајао као и оно Василијино.

Друго писмо, које је из Тврдоша послато у име Митрополита Василија 3. јануара 1671. тадашњем Папи Клименту X, постало је на исти начин као и прво, јер фратри нијесу напуштали започето дјело, а нашли су другог игумна, у кога су се могли више поуздати, који је то писмо и понио у Рим баш када је митрополит Василије у Острогу докочавао свој земаљски живот.

Пошто је учени писац доказао, да Митрополит Василије није имао ни могао имати никаква удјела у оним писмима, која му се приписују, него бесавјесни себичњаци да злоупотребеше његово име само да измаме из Рима новаца и дарова; да поткријепи још боље оно што је доказао, наводи књигу, штампану у Загребу 1764 са насловом: *Brevis notitia schismatis graecis et contranersiarum orientalium* од језуита Симунића, а која је припадала фратру Вињавићу, који је умро г. 1781. На тој књизи, која је сада пишечава својина, Вињавић је својом руком записао у краткој о вјерским приликама у Босни и Херцеговини, и ту је споменуо Митрополита Василију, да је био „*un uomo molto pio e religioso, ma cocciuto scismatico e ostile al nostro ordine*“ — *човјек много љубожан и богоугодан, али тврдоглав шизматик и непријатељ нашему реду*. Вињавић је познат као озбиљан писац, који је написао историјско-хронолошки компендијум о Југословенима до г. 1769.

Савременик Вињавићу био је православни Епископ далматински Симеон Кончаревић, који у свом летопису под г. 1654 спомиње Митрополита Василију, *како се морао борити противу иновјерне пропаганде у Херцеговини и како су фратри нијестрано бунили народ противу њега*. Под г. 1667. *хвали га за његову велику љубожност и за његово старање о манастиру Острогу*. Ту биљежи и његов полазак исте године из Острога у Пећ. А биљешке Епископа Симеона увијек су тачне и историјски оправдане.

Да све ово још боље поткријепи, учени писац наводи једну свједоцицу негативног карактера, која би била довољна по нашем мишљењу, да докаже оно што је већ до очевидности доказано. Некадашњи барски Архиепископ и Примас српски Змајевић послје Архиепископ задарски написао је књигу са насловом *Specchio della verita*. Ту он устаје највећом жестином против православља. Спомињући манастиртребињски Тврдош, каже, како је игуман тога манастира Симеон ишао у Рим Папи Александру VII и исповиједио му римокатоличко вјероисповједанье и како га је Папа зато богато обдарио; али кад се из Рима повратио, ругао се са том исповједи вјере и хвалио, како је Рим преварио. Змајевић показује опширно познавање прилика требињске области и посебно требињског манастира, а могао је то и познати јер је био *visitatore apostolico alle chiese della Serbia, Albania, Macedonia e Bulgaria* и као такав обишао је све српске земље, и зато пита преосвештени писац: „*јели могуће, да би он, говорећи о добу папе Алек-*

сандра VII и о оном требињском игуману Симеону, који је ишао томе Папи, а то је све могло бити између 1655 и 1667, кад је тај Папа владао и кад је Василије одавна био Херцеговачки Митрополит, да би Змајевић био пропустио, да спомене о онаквом крупном догађају, какав би био превјера једног онако истакнутог Митрополита, Митрополита Василија, кад би истинит био тај догађај?“

На исти начин је научно до очевидности неисцрпни писац доказао, да је прости *фалсификат* и нека послица, управљена Папи г. 1654 са тобожњег Морачког сабора, дакле за вријеме и из јурисдикције митрополита Василија. А превјеру црногорскога владике Мардарија, којег је народ зато казнио, признаје неопориву, премда сумња, да ли је Мардарије и знао што је у писму, написаном латинским језиком у чисто куријалистичком римском стилу, које је био Папи упутио.

По овом кратком изводу већ се може видјети, да ова најновија радња чувеног нашег црквеног писца Е. Н. М. пружа живописну слику римокатоличке пропаганде по нашим странама, која се служила и таквим људима, да је један црквени великодостојник из Граца изјавио Ватикану, да су у његовим рукама *фалсификати*, којима се служе, под изговором да ослободе земљу од Турака; и да су *химеричне измишљотине* све што они приказују о дотичним странама. И то се писмо налази у Тајнеровој збирци.

При свршетку ове радње налази се у главном кратки животопис Светитељев, из кога се види, да се Св. Василије, као млад калуђер налазио у цетињском манастиру за вријеме владиковања Мардарије, противу којег се борио, имајући за собом народ; али је Мардарије ипак нашао начина, да принуди младог калуђера, да се поврати у свој постриг, у манастир Тврдош, гдје је и остануо, те био прозиван за архимандрита, и као такав посетио је Свету Гору и Русију.

У додатку се налазе главни документи у оригиналу на које се оснива ова расправа; а посвећена је високопреосвешеном Митрофану, Митрополиту нашем.

Преосвештени Епископ Никодим Милаш ово је дјело написао од како се у покоју налази у Дубровнику и није могао љепши дар пружити српскоме народу по свим нашим странама, одакле не престају побожни поклоници приступати животу Острошког Светитеља преко цијеле године; само штета, што није књизи цијена означена, да се може набављати.

Скадарска криза и Њемачка

Под горњим насловом „Н. Време“ доноси чланак, у ком излаже расположење њемачког народа према ратоборности Аустрије, користећи се одзивом разних странака на предговор њемачког Престолонашљедника к једној новој књизи о оружану Њемачке.

„Из одзива на овај предговор — вели „Н. В.“ — разних органа њемачке штампе ми можемо закључити о савременом расположењу њемачког јавног миљења. По саопштењу нашег коресподента, само конзервативна штампа дочекала је тај предговор Престолонашљедника са усхићењем. Њемачки аграрци не усхићавају се блиском перспективом рата, колико тим што Престолонашљедник говори тако „како треба да говори будући Император Њемачке.“

Либерални и социјалистички органи њемачки одазвали су се, напротив, осуђујућем „пробу пера“ свога будућег Императора. „Сада, кад су опасне ријечи престале излијегати из уста самога Императора, Престолонашљедник Фридрих узео је на себе улогу раздуватеља кризиса,“ вели „Тегелблат“; а орган социјалдемократа отворено жали, што је Престолонашљедник нашао корисним „уздизати хвалу рату у часу, кад се сва дипломатија напреже да уздржи мир“.

„Желећи да потврде своју противност ратоборним политичарима при двору, берлински социјалисти приредили су цио ред великих митинга, на којима су били присутни сви сто и десет социјалистичких депутата берлинског парламента. Ови митинзи су громко протестирали против могућег рата и особито против њемачке помоћи ма какве аустријске авантуре на Балкану. „Да њемачки радници не буду противни рату — рекао је један говорник на митингу — треба да им се докаже, да њемачка војска може у једну или двије неђеље разбити свога непријатеља. Већ три неђеље ратовања изазвало би у њемачкој индустрији такву кризу, од које се она не би могла за дуго опоравити.“

„С интересима радничким слажу се и интереси трговинско-индустријалних кругова и зато се либерална штампа уздржава од поштравања ратоборности поводом Скадра, и све чешће напомиње њемачким политичарима, да Бисмарк није створио аустро-њемачки савез, да Ње-

мачка помаже Аустрији захваћати жар својим рукама. Њемачка се обвезала помагати Аустрији само у случају, ако на савезницу буде напад са истока; ако Аустрија сама напане на југ, то мора сама да сноси посљедице отуда — непрестано понављају „Хамбургер Нахрихтен“, трајни орган Бисмарков.

„И сами конзервативно-национални кругови њемачки не подржавају мисао о помагању Аустрији на Балкану тако једнодушно, како из Беча трубе. На скорахнем скупу пангерманског савеза у Минхену то питање мало да није изазвало раскол међу учасницима тога скупа. Цио ред говорника изјавио се против Аустрије, неки представници западно-њемачких градова грмјели су прогиву политике аустриског Престолонашљедника Франца Фердинанда. На тој скупштини је донесена резолуција, у којој се говори, да становништво Аустро-Угарске ни издалека не приноси жртава за наоружање, колико се тражи од становништва Њемачке царевине, и зато је њемачки народ у праву захтијевати даље увеличавање аустријских војних сила, јер се само у том случају може сачувати савез унапријед. Као у потврду минхенске резолуције државни секретар Јагов изјавио је „да Њемачка неће војевати због Скадра“.

„Само католичко-клерикална штампа с „Германијом“ на челу подржава безусловно аустријску политику и захјева да Њемачка са свом својом моћи подржи Аустрију на Балкану. Али те симпатије католичке изазивљу страхованье у чисто протестанским областима, управо у круговима, који су својом приврженошћу Хоенцолернима и одвратношћу од католичких Хазбурговаца положили у своје вријеме тврде основе рату и моћи Прусије, а са тим омогућили уједињење разних њемачких држава у једну силну империју с Прусијом на челу.

„За протестанске кругове је очевидно, да свако снажење Аустрије увеличавало би престиж Хазбурговаца у Њемачкој, што им може у будућности поврнути изгубљена права послје 1866. сунарника на хегемонију у њемачким земљама. Протестанске Нијемце интересира Аустрија само у виду ослабљеног васала, ком се привидно оставља извјесна самосталност. На тога васала је положена опредјелена задаћа — да што брже поњемчи аустро-угарске Словене и да уведе начела германизације међу балканским Словенима. Ако васал испуња своје обавезе, заслужује извјесно подржавање, али ако он мисли о повратку изгубљене своје улоге у Њемачкој и да усилу своју моћ заиграва католички дио Словена — у том случају васал постаје опасан, и у сваком случају не смије се допустити могућност, да се еманципира испод берлинске гвоздене воље.

„Таква је психологија садашњих аустро-њемачких односа, у којима има још један фактор, а то је жеља њемачких трговинских кругова да се користе непријазним односима балканских Словена према Аустрији и да коначно удаље аустријску робу с Балкана у корист њемачког увоза. Ова нова појава потврђује главну цијел опште њемачке политике, која тежи да ујарми Аустро-угарску у њемачку политичку и економску зависност.

„Рачунајући о свему томе, бечки кругови још се колебају да пређу Рубикон. Нико не може знати што их чека на другој обали“.

Балкан и европски мир

Новосадски „Браник“ износи:

Изгледа, да европски мир хоће да постане *судбоносан* за хришћанске народе Балканског Полуострва. Тај европски мир хоће да се подигне до онога значења, што је некад био значај одржања *цјелокупности* турске царевине. То је било у своје вријеме оно: *noli me tangere* (не дирај у мене). Европске државе мислиле су, да ће пропасти Европа, ако се дирне у цјелокупност турске царевине. То је била така нека реченица, да је у своје доба један енглески државник рекао: ко не у виђа потребу одржања турске царевине, с тиме се не може о политици говорити. Због те цјелокупности Турски страдавали су хришћански народи балканскога полуострва више стотина година. Да није било те тобожње потребе одржања цјелокупности турске царевине, европски исток давно би се био ослободио, можда још год. 1571. послје знамените морске битке код *Лепанта*, гдје је не само турска флота уништена, него и читава снага турске царевине сломљена. Али свагда се на ново подизала тобожња потреба одржања цјелокупности турске царевине. Па се зна, како је тешко ишло и колико је крви проливано, кад су се Срби и Грци подигли против Турске, па једва да се у два маха, мали дио српскога народа ослободи, бар да дође у неки вазални одношај према Турској па да се не дира ипак у цјелокупност Турске, па је и послје морске битке код

Наварина требало дуго времена, да се мали дио грчкога народа као краљевина Грчка ослободи, а зна се, колико се послије многих крвавих устанака скомрачило са Критом само да се не дира у cjелокупност Турске. Па је ради cjелокупности Турске устала Европа против Русије, те водила велики рат у Криму, године 1853.—1856. гдје је Европа победила Русију и диктирала мир у Паризу године 1856. са ограничењем руске морске снаге у Црном Мору. Па и године 1888., кад је Русија својом војском дошла пред зидине Цариграда, Европа је у берлинском уговору опет ускратила Русију са њеним победама, све опет због одржања cjелокупности Турске.

Па као што је у оно доба превлађивало неко начело одржања cjелокупности турске царевине, ево данас изгледа да хоће да се одомаћи неко начело одржања европскога мира, ма како се иначе тумбе окренуло, и ма како се титрало са правдом и правом. А ово титрање са правдом и правом може да води до ужасних конзеквенција, до ужасних пошљедица. У том баш кулминира читав данашњи криви политички положај у балканској кризи. Одржање европскога мира, може да се доведе до праве бесмислице. Али кад би још све европске велесиле биле сагласне да се одржи европски мир, али може наједанред једна или друга европска велесила да изађе на сриједу да и ако она хоће да одржи европски мир, али ако се њеним тобожњим посебним „праведним“ интересима не учини задоста, она излази из заједнице европских велесила и хоће ратом да задоста учини својим интересима, што наравно може да наруши европски мир.

Тим начином дато је средство да свака велесила може изаћи на сриједу да наруши европски мир а друге велесиле да би одржале европски мир, учине задоста оној велесили, која пријети ратом.

Мале балканске државе срушиле су Турску и данас о cjелокупности Турске не може више бити говора. Оно, што европске велесиле у интересу цивилизације и културе нијесу биле кадре учинити, то је учинио балкански савез. Жртвовао је у тој крвавој борби сто хиљада својих најбољих синова и потрошио многе милионе. Но зашто то? Зато да се „одржи европски мир“. Дакле због одржања европскога мира може се појединим државама балканскога савеза чинити највећа неправда. Пале Јанина, падоше Једрене, па напошљетку паде и Скадар. Али у „интересу европскога мира“ декретирана је нека нова Арбанија, и у ту нову Арбанију треба да уђе и Скадар. Је ли то какав закључак међу ратујућим странкама? Балкански савез води рат са Турском, није још свршио тај рат, а још се мање споразумио са условима мира, али ево амбасадорска реунија у Лондону, какове до сад у европској дипломатији и у међународном праву никад биле није, наједанред декретира неку нову Арбанију, па у ту Арбанију да мора ући и Скадар, ма да је Црна Гора као ратујућа странка тај Скадар оружјем у руци освојила, те јој по ратном праву и другим историјским и етничким условима тај Скадар припада. Али да се одржи европски мир, треба Црна Гора да постане „жртва мира и руски „виспирени“ дипломата Сазонов налази све то у реду! Ту заиста вриједи оно: *difficile est satiram non scribere!*

Европске велесиле, кад су увидјеле да се *status quo* са Турском не да одржати, па кад су с тога и напустили тај *status quo*, најприродније је било, да су усвојили оно што је Француска по Поенкареју предложила: *desinteressement absolu*, требали су пустити државе балканскога савеза да саме сврше своју ствар са Турском, а не да се са несретном амбасадорском реунијом у Лондону умијешају велесиле међу ратујућим странкама и то не само за олакшање мира него да диктирају ратујућим странкама и да још стварају без знања ратујућих странака неку вољу у Арбанији. У том погледу је Краљ Никола читао праву буквицу из међународнога права дипломатима велесила.

Са својим мијешањем, велесиле начиниле су на Балкану од зла горе. Тек што је наступило неко примирје на Балкану, одмах су са оном Арбанијом започеле интриге, да се Балкански Савез распадне. Почет је да се распламтава бугарски шовинизам против Србије и српског народа. А зна се од куда вјетар дува и да козије око у шуму гледи, па шта вреди Кобурговац, у овој балканској кризи.

Оно што се данас од велесила на првом мјесту истиче: европски мир, то је данас постало оно, што је некад било начело: cjелокупност Турске. Ми сви знамо шта би значило европски рат и какве би страхоте за пошљедице имао. Али са оним начелом: о одржању европскога мира, не треба да се чине злоупотребе. Не треба да одржање европског мира служи за постижавање себичних циљева. Не треба да опасност европ-

ског мира постане неки баук, јер ако ће се за вољу одржања европскога мира читав Балкан одржавати у тразвицама онда су те тразвице горе него и пројужење рата, па за такав поступак може се пуним правом употребити она француска реченица: *le remede devance le mal* (лијек је гори него болест.)

Саопштења из Биограда

(Телеграфски извјештаји)

Биоград, 1. маја

Јучер и данас кружиле су Биоградом узбудљиве вјести, да је српско-бугарски однос крајње напет, а данашња „Политика“ донијела је као аутентичне вјести да је прекинуто влада ријешила истрајати на захтјевима Србије односно диобе Македоније и то на основу два извјештаја војводе Путника о војној спреми Србије, а јучер да је писмено и децидирано преко Спалајковића саопштила бугарској влади своје гледиште да не мисли ни под коју цијену напуштити земљишта десно од Вардара и да ће их бранити свим средствима. На мјеродавним мјестима ваљем дописнику категорички демантују ове вјести. Министарско вијеће држано је и поноћи због тога, јер послјије подне није био свршен материјал вјећања. Сједница се бавила само текућим хитним стварима. Присуствовао је и лондонски делегат Николић прије свога пута у Лондон. Српска влада ништа није саопштила бугарској, а најмање преко Спалајковића, који је сада у Биограду. Отпадају све комбинације које војводу Путника доводе у везу са тобожњим корацима српске владе.

Ситуација је, како политички кругови тврде, доста озбиљна, али није још ништо акутна, нити је ишта још предузимано с једне или друге стране. Србија одбија арбитражу прије ревидовања уговора, а Русија свакако жели избјећи да она пресуђује. Вјероватно ће се ствар кушати директним преговорима уредити, али ти још нијесу почели. Грчка и Србија су споразумне у питању диобе а Грчка подупири српско и Србија грчко гледиште.

Пронијели су се и гласови о одступању Гешова, али упућени тврде да нијесу основани. Пашићева влада никако не би одступала, ако се питања везана балканским ратом не ријеше сасвијем.

Са владине и са свију трезвених политичких страна подузети су кораци да се утиче на један дио штампе да се не упушта у полемике са бугарском штампом и клевете и грдње не узвраћа, јер Србија нема потребе да се узбуђује а не смије да даде могућности противницима да ју прикажу као изазивача. Србија неће уговора са Бугарском нипошто на просто отказавати него ће само повести преговоре за ревизију и то у виду постављања балканскога савеза на солидне базе сагласно новим приликама и пошљедицама рата. Акција у том правцу водиће се и између влада и у Лондону између делегата и трајаће до неког вријеме. Тек у крајњем случају посредоваће треће силе, али не само Русија него и остале и то са циљем избјегавања свакога сукоба.

Са владине стране одлучно демантују вјести да је Пашић водио с било којим од војничких кругова разговоре о војној акцији против Бугарске. „Правда“ јавља да је командант другог позива тимочке дивизије Кондић предао за војни музеј сто и столице Шукри паше из тврђаве Хадирлика у Једрену.

Комисија за конкордат предала је влади реферат и доскоро приступиће се преговорима са Ватиканом. В.

Биоград, 2. маја

Поводом јучерање вјести „Политике“ о саопштењу српске владе бугарској, да Србија никако не уступа десну обалу Вардара, коју сам вијест још јучер на основу обавјештења на мјеродавном мјесту демантовао, данас је издала влада и формални деманти. „Мали Журнал“ ипак каже да је влада, и ако још није послала то саопштење, спремила онакву поруку а то поводом тим што је бугарска влада преко посланика Спалајковића саопштила српској влади да разабере из разних изјава српских државника да Србија жели одржати све окупиране територије, па се изјављује спремном учинити неке уступке и ући у преговоре, ако Србија изјави спремност на уступке, иначе да ће Гешов демисионирати а не јамчи да ће наслједник хтјети мирно ријешење спора. Ни ова верзија не одговара правом стању ствари. Бугарска влада није послала никакву такву поруку Србији. Спалајковић је додуше дошао да реферира о својим опажањима и разговорима са бугарским мјеродавним круговима, али формалне поруке није донио. Српска влада опет не може да даде никакву изјаву како је јавила „Политика“ просто зато, јер би то био ултиматум а за њега нема никаквога повода, пошто Србија стоји на становишту ревизије уговора; она прије

него такав захтјев дође у претрес између обију влада и прије него бугарска влада коначно одбије сваки такав захтјев не може давати никаквих мериторних изјава а камо ултиматума о питању граница. Како „Одјек“ јавља, није Србија дала још никаквих писмених и формалних изјава о задржавању заузетих територија, нити то може прије закључења мира. Али је учињено нешто друго. Још прије петнајестак дана српски посланик Спалајковић обратио је пажњу бугарској влади на непријатности, које би искрсле када би бугарске трупе покушале да прелазе линију посједнуту од српских трупа. Да се не понове немили сукоби као између Грка и Бугара, нужно је било такво упозорење. У Софији је саопштење примљено знању и чини се да је уважено, јер није било покушавано прелазење бугарских чета. Послије тога никаквих саопштења између влада није било.

„Правда“ јавља да дознаје од добро обавијештене личносни да ствар српско-бугарска доста повољно тече у невазаној форми.

Вјести неких страних новина да је Бугарска предала велесилама меморандум о разграничању, хтијући пренустити одлуку амбасадорима у Лондону, овдје се не узима сада озбиљно. Ако меморандум постоји, то ништа не значи друго, него да и Бугарска како и Србија и Грчка желе обавијештити велевласти неофицијелно о свом становишту, јер је и српски меморандум Новаковићев неофицијалан. Питање граница још никако не може доћи пред амбасадоре. Србија бар неће до крајње границе пристати на такав икспедијенс. Велесиле ће свакако необавезно и неформално посредовати, али неће рјешавати ствар, а савезници ће свим силама настојати да сами ријеше спорове споразумом. Тек онда када не би споразум успио и кад би пријетило непосредан сукоб, који може изазвати само Бугарска гроњом прелаза на територије окупирание од других, могло би бити говора о упуштању велесила. До тога вјероватно неће доћи.

Биоград, 2. маја

Са данашњим даном отпутовали су сви српски делегати за мир у Лондон и, како се дознаје, прва сједница мировне конференције биће у понедељак. Како је ових дана софијски владин «Мир» апеловао на савезнике да подржавањем својих специјалних резерва и питања не заузимају дефинитивно склапање мира, јер сада сва тежина подржавања војске па Чаталци лежи само на Бугарској, вечерашња «Самоуправа» одговара да је веома пренапљена незгодност то што орган бугарске владе тражи од савезника да излуче уз питања мира и она питања која се без штете не даду излучити и која они везују из склапања мира само зато да остану у повољној ситуацији код њихових рјешења. Солидарност Бугарске са савезницима требала би сада да буде бар на истој висини, на којој је била солидарност савезника с Бугарском када се радило о њеном најважнијем питању Једрена, чије је ријешење обезбиједило само и једино солидарност савезника, који су, и ако свршив своје ратне задатке и могући склопити мир са Турском, ипак пристаји без приговора на продужење рата за даља четири мјесеца само и једино за то да Бугарска ријешити повољно питање Једрена. Савезници су се изргли онда свалим трошковицама и губицима у људима и болестима у војсци а ако сада Бугарска трпи штете од подржавања ратнога стања, исто толико штетују и савезници, јер и они троше на војску коју цијелу подржавају. Исто као и Бугарска, и савезници желе што скорији дефинитивни мир, па је неумјесно овакво пребацавање савезницима, који су дадеко више жртвовали за вољу Бугарске и онда одложили она питања, која тек сад морају подржавати само зато да се не компликује бугарски интерес на ријешењу питања Једрена.

»Штампа« јавља да с поуздане стране дознаје да ће српска влада доскоро поднијети Н. Скупштини закон да сви егзахиетички службеници световни и црквени у новим крајевима, који ће припасти Србији, а који су родом из тих крајева, буду призмљени у српску државну службу са признањем догле у егзахиетичкој служби проведених година и са изједначењем са српским чиновницима; исто тако сваки онај који је родом из крајева који ће припасти Србији а налази се у бугарској државној служби па хоће да пријеђе у нове крајеве у року једне године послјије закључења мира, биће призмљен у српску државну службу, изједначен са српским чиновницима и биће му признате све године службе у Бугарској. Ову одлуку поздравља поменути лист као умјесну и као да неће промајати свој ефекат. Тиме ће бити олакшан повра-

так и аклиматизација оних бројним Македонцима који су боравили у Бугарској и олакшан положај бугарске владе, као што ће бити и допринесено ријешењу егзархистичкога питања у уједињења црквенога.

Према овдашњим информацијама, Есад Паша, и ако отпушта гурске војнике, ипак не мисли прећи трајно у Цариград; можда да пође на какав договор. Он је свагдје гдје је допринио организовао власти које добро функционишу. Турских војника који полазе кући нема много а Есад је прикупно велик број Арнаута у њихову замјену. Није још извјесно шта ће Цавид Паша да ради; сигурно је да није се још удаљио из Арбаније; ипак се држи да ће се вратити у Турску. В.

ДОМАЋЕ ВИЈЕСТИ

Министарске вјести. Г. Петар Пламенац, министар иностраних дјела, вратио се прошле недјеље са пута, на коме је био државним послом и предузео своју дужност. — Г. Лабуд Гојнић, министар унутрашњих дјела, отпутовао је на краће одсуство у унутрашњост.

Руски листови о попуштању Црне Горе. Руска штампа живо коментарише попуштање Црне Горе Европи и сви листови пишу, да се Црној Гори мора за то дати одштета.

Петроградско „Новоје Времја“ вели: „Пуштањем Скадра чини Црна Гора драгоцену услугу не само ствари општег мира, већ и Енглеској и Француској, јер су обије врло заинтересоване у одржању садашњег стања на Средоземном Мору. С тога је Црна Гора у праву да очекује, да ће се силе одлучно заузети за црногорске захтјеве о компензацијама. У заједници с Русијом силе могу лако учинити ту дужност. Извршење ових дужности не тражи сада никаквих жртава већ даје чак и користи“.

„Биржевија Вједомости“ пишу: „Скадарско питање ријешено је према вољи Европе. Само што тај успјех обвезује Европу. Ако су силе за скадарске кризе рачунале само с намјерама Аустро Угарске, сада морају рачунати са законитим жељама Црне Горе. Црна Гора предала је Европи у руке не само судбину Скадра, већ и своју сопствену“.

Наше школе. Предавања у Великој Државној Гимназији почеће 6. о. м., а тако исто и у Богословско-Учитељској Школи, док ће предавања у овдашњим основним школама почети 8. о. м., у сриједу.

Читуља. Пишу нам с Данилов-града: Љубав к отаџбини довела је на бојно поље и младе ђаци: гимназисте и богослове, који су се ријешили, да се до потоње капи крви боре за крст и слободу, домовину и Господара. Никаква сила није их могла одбити од тог светог чина, већ су се свим силама залагали за отаџбину, вршећи све војничке обавезе, и стајући мушки на сва опасна мјеста, излажући се погибли. Нећу претјерати кад кажем, да је то јако утицало на нашег војника, узимајући у обзир и ревносне учитеље, који су овом приликом показали јунаштва и прегалаштва. Једног таквог младог деветнајесто-годишњег богослова губимо у лицу Радована Симова Беговића, који је на тврдоме шанцу на Тарабошу, 8. априла јуначки погинуо, баш пред самим падом града Скадра. Његову спрему и младост, која је и даље хтјела да послужи домовини, оплакиваћемо, а трајан спомен остаће у срцу и души другова његових, јер је дао живот за оно што је најсветије сваком Србину — Црногорцу. Покојни Радован оставио је послјије себе сиромашну мајку, која га муком и знојем скоро довела до избаве, и малог брата Петка. Нек их Свемогући тјешти, а младој честитој Радовановој души даде рајско насеље. В. Ч.

Уређење гробља. Општина је градила овдашње ново гробље, те позива све оне, који тамо имају гробове својих ближњих, да их у најкраћем року уреде, према упутствима, која ће им се на захтјев дати. Уједно се напомиње да ће се сви неуређени гробови заравнити.

Напомена о слугама. Примичењено је, да и поред толико наредба појединци примају слуге без законом прописаних исправа, те се овјим путем они, којих се тиче, опомињу на извршење своје дужности, како би у исто вријеме избјегли и одређену казну.

ТЕЛЕГРАМИ

Биоград, 29. априла. — Данас је Скупштина одложила своје сједнице до 22. маја. Ђен председник Николић одлази сјутра као изасланик Србије на конференцији у Лондону. Нова телефонска линија Биоград — Скопље биће отворена кроз два три дана. Линије које везују

Биоград са варошима у ново заузетим мјестима, биће довршене кроз један мјесец.

Софија, 30. априла. — Одговор савезника предан је данас.

Биоград, 30. априла. — Влада је предала велесилама одговор сличан оном који је предан у Атину и Софији. — Скупштина је изабрала Станоја Вукчевића за предсједника на мјесто Стојковића који је дао оставку. Скупштина је одложена до 23. маја.

Цариград, 30. априла. — Преговори односно транспорта турских трупа из Арбаније довршени су. Транспорт ће се извршити посредством отоманских парабода. Трупе Есад паше укрцаће се у Драчу, а оне Али Ризе и Цавидове у Валони.

Бриндизи, 30. априла. — Мехмед паша, министар војни привремене арбанаске владе приспио је овдје из Валоне.

Софија, 30. априла. Влада је овластила посланика у Лондону Маџарова да потпише прелиминаре мира. Данев и Теодоров отпутоваће један за Лондон, други за Париз.

Софија, 30. априла. — Бивши посланик у Цариграду Сарафов отпутоваће у Атину да заједнички са тамошњим бугарским послаником преговара о разграничењу бугарско-грчком.

Рим, 30. априла. — „Трибуна“ доноси из Скадра, да су се синоћ више одјељења иностраних мрнара искрцала у Сан Ђовани ди Медуа и да се та колона међународна очекује вечерас или сјутра у Скадар.

Атина, 30. априла. — Диадок Ђорђе отпутовао је за Солун, одакле ће отићи за Битољ, Коницу, Аргирокастро и Јањину.

Сплет, 30. априла. — Енглески министар Асквит Черчил приспио је на јакту.

Солун, 30. априла. — „Рајтер“ јавља, да се војни воз бугарски на линији пут Дрме сломио са 25 вагона пуних војника бугарских, од којих је 150 војника погинуло, а 200 рањено. Власти бугарске наредиле су јуче затварање порта Кавале.

Цариград, 30. априла. — Изасланство јерменско предало је јуче великом везиру дуг меморандум, у коме се оплакује жалосно стање Јерменије и тражи се хитно предузимате успјешних мјера, иначе би могле потећи непоправиме несреће. Велики везир је обећао да ће предузети мјере.

Будимпешта, 1. маја. — Кореспонденција јавља, да ће сјутра бити конференција заједничких министара аустро-угарских ради расправљања о смањењу бројног стања трупа, пошто то дозвољава садања политичка ситуација.

Рим, 1. маја. — „Стефани“ јавља, да се у Сан Ђовани ди Медуа чине припреме ради искрцавања међународне колоне од хиљаду војника, која ће поћи сјутра да заузме Скадар. Енглески адмирал Бурнеј отпутовао је у Дубровник ради конференција са првим лордом адмиралитета.

Софија, 1. маја. — Гешов је изјавио у Собрању да пошто се ситуација земље није измијенила, то не може дати обећану изјаву односно владине политике. Затим је прочитао указ којим се затварају сједнице. Према званичним подацима бугарски губитци у рату јесу шљедети: 330 официра и 29711 војника погинуло, 950 официра и 52550 војника рањено, осим тога има их 3193 ишчезлих. Бугарска Агенција јавља: Непрекидно насту-

пање грчких трупа у округу Правишта, који су раније били посјели Бугари произвело је серију инсидената, којима се утврдило да је покрет грчких трупа имао за објектив заузимање Правишта, Лефтере и осталих стратегијских тачака. Инсиденти су били одвећ жестоки код моста Волшишта и Лефтере, гдје су Грци, добивши помоћ, отворили формални бој. Бугари у почетку нијесу одговарали на паљбу Грка. Губитци су непознати. Влада је наредила свом посланику у Атину да протестује противу држања грчких трупа, да треба да се поведе истрага, кривци казне и да се предузму мјере, како се не би слично поновило.

Биоград, 1. маја. — Министарски савјет, који је био синоћ хитно сазван, трајао је неколико сати. „Политика“ наводи да је расправљао о спору бугарско-српском.

Беч, 2. маја. — Министар иностраних дјела Јагов приспио је. Данас је била под предсједништвом Бертолдовим коференција заједничких министара, на којој су присуствовали оба предсједника, оба министра финансија и командант морине. Бертолд је учинио дуг експозе односно иностране ситуације. Цар је у два сата послје подне примио Јагове, иза тога је исти био код Бертолда, гдје је конференсио сат и по. Цар је одликовао Јагова великим крстом Леополдова реда.

Лондон, 2. маја. — Ловтер, енглески посланик у Цариграду, стављен је на своје тражење у пензију због порушеног здравља.

Лондон, 2. маја. — „Рајтер“ сазнаје, да бугарска влада, и ако усвајајући у начелу прелиминаре мира, резервише се односно граничне линије Енос-Мидија и предлаже да се нова граница простире до Сараи, Морадли, Аиробол Малгара Решан и да се довршава близу источне тачке Еноса тако, да Енос и ушће Марице остану на бугарском замљишту. „Рајтер“ сазнаје да постоје знакови, који дају вјеровати у могућност дугог трајања преговора мира. Грчка и Србија не пристају на жељу Бугарске да се одмах потпишу прелиминари. Ове двије државе нијесу расположене да потпишу без потпуног резервсања односно свију спорова између самих савезника и велесила заступаних од стране амбасадора.

Петроград, 2. маја. — Резервисте из 1906. и 1908. г. позвани су на четворнедјељно и шестонедељно вјежбање, које ће бити на јесен, осим округа варшавског и кијевског гдје ће сазив бити дјелимично у августу и у јесен.

Цариград, 2. маја. — Званично се саопштава, да је прекид непријатељстава између Бугарске и Турске продужен до 28. маја.

Беч, 2. маја. — Изузетно стање за Босну и Херцеговину укинута је. — Према вијестима новина, један чиновник угарски посјео је турско острво Адакале.

Беч, 3. маја. — При крају сједнице у парламенту посланик хрватски Бианкини изјавио је, да цијела Европа мора захвалити Краљу Николи што је његовим држањем предупредио европски рат. На то су плескањем одобрили посланици хрватски, чешки и радикали, на осталим клупама чуо се смијех, ушљед чега је настала ларма, на што је предсједник одузео ријеч Бианкину.

Лондон, 3. маја. — Сједница финансијске комисије у Паризу одгођена је до 20. маја. Пројект програма, кога је Пишон саставио, одобриле су велесиле и он се састоји из четири тачке: 1) подјела

државног отоманског дуга, за кога ће савезници бити одговорни; 2) узимање на себе од стране савезника обавеза турских наспрам трећег односно концесија у новодобитним крајевима; 3) потраживања савезника у погледу трошкова и губитака створених ратом; 4) размјене заробљеника.

Лондон, 3. маја. — Греј је примоданас турске изасланике. Вјероватно је, да никаква сједница изасланика о миру неће бити прије састанка амбасадора 20. маја.

Званични огласи

Школска објава

Сагласно ријешењу Кр. Министарства Просвјете и Цркв. Послова од 26. априла тек. год., број 322., рад у овд. основним школама има се наставити 8. маја тек. год., које се ставља до знања заинтересованим.

Цетиње, 3. маја 1923 г.

Управа цетињских основних школа.

Приватни огласи

ОБЈАВА

Јављам поштованој публици, да ћу за кратко вријеме пренијети мој кабинет у Никшић.

С поштовањем

Р. КУСЛЕВ, зубни лекар.

П. п. бр. 88, 1,3

Продајем двије моје куће, постојеће у ову варош, прва у Дубровачку улицу, а друга у ново отвореном парку, код нове куће г. Петка Пајовића, ко жели купити нека се пријави.

Цетиње, 29. априла 1913.

Р. 37, бр. 86, 1,3 ЛАБУД Ф. ЈОВАНОВИЋ.

ОГЛАС

Јављам мојим поштованим муштеријама, да сам отворио кафанску радњу у скадарској улици, а под наслом:

„Омладинска Кафана Требјеса“

снадбјевена разним пићем. Цијена умјерна, послуга брза.

Молим за што већу посјету.

Подгорица, 1. маја 1913.

С поштовањем

Р. 49, бр. 90, 1,1 ЗАХАРИЈА МИШОЛИЋ.

Част ми је извјестити пошт. општинство, да сам отворио у Пећи хотел под фирмом:

Хотел „Балкански Савез“

те молим пошт. г. г. грађанство и пролазнике за посјету, а за солидну послугу јемчим.

С поштовањем

ВАСИЛИЈЕ ШАНТРИЋ И КОМП.

п. п. бр. 79, 3,3

Јављамо својти пријатељима и познаницима, да ћемо у уторак 7. ов. м., држати нашем нигда незаборављеном

† МИЛАНУ

четрдесетдневни партстос, у 10 сати изјутра, у цркви на гробљу.

П. п. бр. 93, 1,1 породица ВРЧЕВИЋ.

У неђељу 5. маја, у 11 сати прије подне, у капели на новом гробљу на Цетињу, даваћемо нашим нигда непрежаљеним синовима:

† Јошу и Ђуру

парастос, погинулим у Широкој Гори 28. септембра 1912 год. О чему извјештавамо сроднике и пријатеље.

Ожалошћени: Јошов отац Лука; браћа: Марко и Перо с породицом — Ђурашковићи. — Ђурова мајка Крстиња; браћа: Илија и Бајо с породицом — Јовићевићи из Дујеве. Р. 64, бр. 87, 1,1

ЈАВНА БЛАГОДАРНОСТ

Поводом јуначке смрти нашег сина, односно брата

† Јока Маркова Машановића

војника горњо-црмничког баталиона, који у 28-ој години свога живота погину 18. марта ове год. при јуришу на Тарабош, гдје је и уколан — сматрамо за своју дужност, да овим путем изјавимо своју благодарност свима онима, који нам у овој прилици указаше своја саучешћа.

Папратница, 1. маја 1913.

Ожалошћени: мајка Јована; сестра Стана. Р. 63, бр. 91, 1,1

ЈАВНА БЛАГОДАРНОСТ

Стављајући до знања сродницима, пријатељима и знацима, да је наш нигда непрежаљени супруг, односно отац и брат

учитељ

† ЗАРИЈА РАДИЧЕВИЋ

преминуо, послје дуге и тешке болијести у 65 години свога живота, — дана 10. априла ове године, сматрамо за дужност изјавити доживотну благодарност свим оним, који га у његовој болести посјетише.

Хвала поштованој господи свештеницима: Јоку Лековићу и свештенику Јовану Радуловићу, који га до вјечне куће испратише.

Најпонижнију благодарност дугујемо г. доктору Митру Радуловићу и осталим лекарима, који се својски заузимаше, да га од неумитне смрти отргну. Вјечиту благодарност дугујемо талијанским лекарима овдашњег „Црвеног Крста“, који су му чеље указивали своју лекарску помоћ; понаособ г. професорима: Нигризоли, Ђовани и доктору Муциоли.

Дубоко благодарни остајемо господину професору М. Галогачи, који се с покојником дирљивим говором опростио, — такође хвала свему грађанству вароши Подгорице, који га до вјечне куће испратише и свима, који нам саучешћем тугу ублажише.

Подгорица, 18. априла 1913.

Ожалошћени: супруга Анђа; синови: Марко и Матија; шћер Јана; пасторак Никола Лековић и остала родбина. Р. 165, бр. 85, 1,1

ЈАВНА БЛАГОДАРНОСТ

Приликом смрти нашег никад непрежаљеног мужа, односно брата и оца

† МАРКА ИВОВА АНДРИЋА

који се 24. ов. мјесеца, у својој 52. години, пресели у вјечност, у цетињској војној болници од тешких рана, добивених на „Тарабошу“ 18. марта ове године.

Веома смо благодарни г. г. лекарима болнице Војног Стана на Цетињу, господину доктору Рихлику са персоналом; као и г. г. лекарима уцињске болнице, који не жалише труда и својски се заузимаше, да би нам милог покојника из чељусти смрти отргли.

Доживотно остајемо благодарни грађанству вароши Цетиња обојег пола; кумовима, пријатељима, сродницима, који на глас смрти милог покојника похиташе, да ма којим начином узму учешћа у нашем болу и снама заједно оплакаше драгог нам покојника.

Остајемо благодарни г. проту Матановићу, који при спроводу милог нам покојника опијело изврши.

Особито остајемо доживотно благодарни свештеницима: попу Ђуру Пејовићу и Перу Божићу, који покојника среташе и опијело над покојником извршише.

Хвала браћи: Његушима и Ђеклићима, који у великом броју дођоше и милог нам покојника до вјечне куће испратише.

Вјечито смо благодарни браћи Ераковићима, који не жалише труда и заједно у сусрет и брацки га ожалише и до вјечне куће испратише.

Још једном нека је свима и свакоме наша доживотна благодарност.

Ераковић, 24. априла.

Ожалошћени: супруга Јоке; брат Саво; син Јован; шћер Милица и остала родбина. Р. 210, бр. 89, 1,1

ЈАВНА БЛАГОДАРНОСТ

Поводом јуначке смрти нашег брата, односно синовца

† Петра Нешнова Вукославчевића

војника горњо-црмничког баталиона, који у 20-ој години живота, погину 18-ог марта ове године при јуришу на Тарабош, гдје је и уколан — сматрамо за дужност, да овим путем изјавимо своју благодарност свима онима, који нам у овој прилици указаше своја саучешћа.

Папратница, 1. маја 1913.

Ожалошћени: браћа: Симо, Гајо и Јован; стриц Ристо — Вукославчевићи. Р. 65, кбр. 91, 1,1

ЈАВНА БЛАГОДАРНОСТ

Под притиском неизмјерне туге, која нас задеси приликом смрти нашег драгог сина, брата, ђевсра и стрица

† НИКА С. МАТИНОВИЋА

погинулог у мини (званој Miami Correg Contrapia) у Глобе Аризону Сјеверна Америка, 4. априла т. г., овим изјављујемо најтоплију благодарност Друштву „Војвода С. Синђелић“, које је покојника с музиком до вјечне куће испратило; Илији Вуксановићу, који је из љубави према покојнику цио спровод почастио.

Особито хвала Владу Ковачевићу, који се са покојником на гробу опростио са подужим дирљивим говором.

Неизмјерна хвала браћи Цетињанима: Луки Ђ. Мартиновићу, Милу П. Хумцу, Ђуру Н. Поповићу, Нику Ђ. Јовановићу, Вуку и Петру Л. Делами и Боју Чавору, који су се око покојника заузели не жалећи ни труда ни трошка, да га што боље и љепше сахране.

Хвала Црногорцима, Приморцима, Далматинцима, Херцеговцима и свој браћи Словенима обојег пола, који покојника оплакаше и у великом броју до вјечне куће испратише.

Хвала браћи: Бајицама, Ђиновићима и варшанима цетињским, који на глас његове смрти и дан покајања, 1. овог мјесеца, на жаловање дођоше, чиме нам у велику тугу ублажише.

Бајице, 2. мија 1913.

Ожалошћени: мајка Стане и брат Васо са осталом породицом. Р. 185, бр. 92, 1,1